

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi

UFUK ÜNİVERSİTESİ
CİNSEL TACİZE KARŞI ÖNLEM VE DESTEK İLKELERİ BELGESİ

Giriş

Ufuk Üniversitesi, üniversitenin tüm bireyleri için insan haklarına dayanan ve sağlıklı bir eğitim, çalışma ve yaşama ortamı sağlamayı amaçlar ve üstlenir. Hukuken geçerli bir rızaya dayalı olmayan cinsel davranışlara ve şiddete uğramak, kişinin eğitim ve çalışma yaşamına olduğu gibi sağlığına da zarar verebilmektedir. Cinsel taciz çalışma ortamındaki bireyler yönünden aynı zamanda bir yıldırma (mobbing) biçimidir. Cinsel taciz ve saldırı ister özel yaşamda ister kamusal yaşamda karşılaşılsın bir şiddet türüdür, hukuka aykırıdır ve ceza hukuku, disiplin hukuku ve medeni hukuk alanında çeşitli yaptırımları bulunmaktadır. Ne var ki diğer şiddet türlerinden farklı olarak genellikle örtülü kalabilmektedir. Bunun sebeplerinin başında hiyerarşik ilişkilerde bununla karşılaşan kişilerin işini kaybetme, saygınlığını yitirme, sınav ve not kaygısı gibi yapısal ilişkilerin kişiler üzerinde oluşturduğu baskıyla hukuksal yollara başvurma konusunda kaygılı ve çekingen tutum ve bu tutumu destekler nitelikte olmak üzere kurumların cinsel tacize ve saldırıya karşı etkin politikalar geliştirmemiş olması, mağduru yalnızlaştırabilecek nitelikte genel bir pasif tutum sergilenmesi gelmektedir. Diğer önemli sebep ise cinsel taciz ve saldırı olaylarının oluş biçimi dikkate alındığında genellikle delillere dayandırılmasında karşılaşılan güçlükler ve mağdur beyanının esas alınmayarak herhangi bir fiziksel yaralama olayındaki kadar açık ve somut delil arayışına başvurulabilmesidir.

Cinsel tacizin ve saldırının bir cinsiyet temelli şiddet biçimi ve aynı zamanda özel yaşam şiddetinin türü olduğu dikkate alındığında şiddetle mücadelede uluslararası sözleşmeler ve yasaların kurumlara yüklediği yükümlülükler gereği şiddet olayı gerçekleştiğinde etkin soruşturma ve kovuşturma yürütülmesi gerekmektedir. Bürokratik veya başka sebeplerle sürecin yavaşlatılması, geciktirilmesi, karmaşılaştırılması ve mağdur için külfetli hale getirilmesi ya da hukuk kurallarında öngörülen sürelerle ve diğer esas ve usullere uyulmaması cinsel şiddeti yaptırımsız bırakabilmektedir. Kurumların şiddetle mücadelede caydırıcı politikalar izlemesi şiddetin önüne geçilmesinde önemli bir etkidir. Bu nedenle cinsel taciz ve saldırı olaylarında üniversite bünyesinde şiddet konusunda uzmanlaşmış kişilerden oluşan birimin koordinesindeki soruşturma prosedürü, şiddetin önlenmesi politikasını hayata geçirebilecektir.

Ufuk Üniversitesi'nin tüm üyeleri, cinsel tacize ve saldırıya hiçbir koşul altında hoşgörü gösterilmeyeceğini bilir ve kabul eder.

Ufuk Üniversitesi, cinsel taciz ve saldırı iddialarının hiçbir surette yok sayılmayacağını, cinsel taciz ve saldırıya karşı etkili soruşturma, kovuşturma yürütmeyi, mağduru güçlendirmeyi hedefleyen önlemler almayı taahhüt eder ve bunlara uğradığını veya tanık olduğunu düşünen bireyleri ilgili adımları atmaya teşvik eder. Ayrıca, bu belge ile cinsel taciz konusunda bilinç oluşturarak geliştirmeyi, paydaşlarını şiddet, şiddetin yaptırımları ve disiplin işlemleri konusunda bilgilendirmeyi taahhüt eder.

Ufuk Üniversitesi, bu amaçla, üniversite çatısı altında Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi'ni kurduğunu bu belgeyle birlikte bildirir. Birimin organizasyonu ve görevleri Ufuk Üniversitesi Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi Yönergesi'nde açıklanır.

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi

I. Dayanak ve Kapsam

Türkiye'nin tarafı olduğu Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa, Yükseköğretim Kanunu, İş Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri üniversitelere şiddetten uzak güvenli eğitim ve çalışma ortamı sağlama konusunda pozitif yükümlülükler yüklemektedir.

Cinsel taciz, cinsel saldırı ve cinsel istismar eylemleri gibi şiddet eylemleri toplumsal cinsiyete dayalı gelenekler, kalıpyargılar ve güç dengesizlikleri sebebiyle genellikle ve orantısız biçimde kadınlar aleyhine gerçekleşmektedir. Bu sebeple cinsel şiddet cinsiyet temelli şiddet türüdür, böyle olduğu için eylemsiz kalmak cinsiyet temelli ayrımcılığın sürmesine yol açan bir politik tavidir. Her tür cinsiyet temelli şiddet ve ayrımcılığın önüne geçebilmek için cinsel taciz ve saldırıya karşı önlem ve destek ilkeleri oluşturulmuştur.

Bu belgede yer alan ilke ve uygulamalar, tüm üniversite mensuplarını, öğrencileri, akademik ve idari çalışanları, hizmet alınan tüm kişi ve işletme çalışanlarını ve yerleşkelerde bulunan ziyaretçileri kapsar.

Bu Belge, hem üniversite içinde meydana gelen olaylar, hem de üniversite mensupları arasında dışarıda meydana gelen ancak üniversite ortamına taşınan ya da üniversite ortamına etkisi olan eylemler için geçerlidir.

Bu belge ile Üniversite, tüm cinsel taciz ve saldırı iddialarını değerlendirmeyi, soruşturmanın usul ve esas yönünden düzgün işleyişini ve mağdurun veya ihbarda bulunanın korunmasının gerektirdiği durumlarda ilgili mevzuata uygun olarak ivedilikle tedbirler almayı taahhüt eder.

Eşit statüde olmayan ve aralarında güç asimetrisi bulunan kişiler (akademik/idari çalışan ile öğrenci; yönetici ile çalışan vb.) arasında gerçekleşen cinsel taciz ve saldırı vakalarında, Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi Kurulu, bildirimde bulunan mağdurun veya tanığın akademik veya mesleki kariyerinin, iş pozisyonunun olumsuz yönde etkilenmemesi için her türlü önlemi almakla yükümlüdür.

II. Tanımlar

A. Cinsel Taciz:

Cinsel taciz, ister görsel, ister sözel ya da bedensel olsun; cinsel nitelik taşıyan, tam ve özgür rızaya dayalı olmayan açık veya örtülü davranış biçimleridir. Duygusal veya cinsel yakınlık amacıyla ısrarlı takip davranışları da cinsel taciz kapsamındadır. Tam ve özgür rıza alınmaksızın kişinin özel yaşamına dahil olmaya çalışma veya cinsellik, cinsiyet aracılığıyla itibarına, kişiliğine saldırıda bulunmak gibi var olan ayrıcalıkların veya yetkilerin kötüye kullanılarak rızanın manipülasyon yoluyla inşa edilmesi halinde de cinsel taciz söz konusu olur.

Aşağıdaki davranışlar cinsel tacize örnek oluşturur:

- a. Laf atmak, cinsel içerikli şaka yapmak ve iltifatlarda bulunmak ya da argo sözcükler kullanmak
- b. Flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlarda bulunmak
- c. Pornografik materyal ile rahatsız etmek
- d. Kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi

- e. Cinsiyete veya cinsel yönelime veya cinsiyet kimliğine ilişkin ayrımcı söz ve eylemlerde bulunmak
- f. Takip etmek, tehdit etmek, şantaj yapmak, telefon ya da elektronik ortamda sıklıkla rahatsız etmek (ısrarlı takip, stalking)
- g. Cinsel içerikli teklife uymadığı durumlarda kişinin öğrencilik, akademik ya da iş hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğini, uyduğu takdirde ise hak ettiği veya hak etmediği kazançlar veya ayrıcalıklar sağlanacağını açıkça veya ima yoluyla belirtmek.
- h. Kişiler arasında güç dengesizliği söz konusuysa (öğretim üyesi ile öğrenci; yönetici ile çalışan vb.) veya misilleme ihtimali varsa romantik ilişki kurma talebiyle yüz yüze veya e-posta, internet ya da telefon kullanımı ile davranışlarda, imalarda bulunmak.

B. Cinsel Saldırı:

Cinsel saldırı, rızaya dayalı olmayan cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesidir. Cinsel saldırı iki biçimde ortaya çıkabilir: Basit cinsel saldırı ve nitelikli cinsel saldırı.

Basit cinsel saldırı cinsel birleşme olmadan kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali şeklinde gerçekleşir. Sarılmak, ellemek, okşamak, dokunmak basit cinsel saldırıya örnektir.

Nitelikli cinsel saldırı kişinin vücut dokunulmazlığının vücuda cinsel organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilir, bu halde verilen ceza Türk Ceza Kanunu'na göre ağırlaşır.

Cinsel saldırının,

- a. Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- b. Kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- c. Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından,
- d. Silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,
- e. İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi hâlinde Türk Ceza Kanunu'na göre verilen cezalar ağırlaşır.

C. Cinsel İstismar:

Cinsel istismar, on beş yaşından küçük çocuklara karşı yönelen vücut bütünlüğüne dokunan her tür cinsel davranış ile on beş yaşından büyük ancak on sekiz yaşından küçük çocuklara karşı cebir, hile, tehdit gibi tam ve özgür rıza olmaksızın gerçekleştirilen vücut bütünlüğüne dokunan her tür cinsel davranıştır.

Nitelikli cinsel istismar vücuda organ ve sair bir cismin sokulması suretiyle gerçekleştirilir, bu halde verilen ceza Türk Ceza Kanunu'na göre ağırlaşır.

Cinsel istismarın,

- a. Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- b. İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- c. Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi

- d. Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- e. Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde Türk Ceza Kanunu'na göre verilen cezalar ağırlaşır.

D. Misilleme veya Ayrıcalık Vaadi:

Cinsel ya da duygusal amaçlı davranışların veya tekliflerin reddi veya tacize uğradığını düşünerek şikayet etmesi veya etmek istemesi nedeniyle, buna maruz kalan kişinin açık veya örtülü biçimde iş veya eğitim yaşamının zorlaştırılması, gelişiminin engellenmesi (örneğin öğrenci ise not kırılması, çalışan ise terfinin engellenmesi) cinsel taciz niteliğindedir.

Aynı şekilde, cinsel ya da duygusal amaçlı gayret ya da tekliflerin kabulü durumunda ödül, terfi, not gibi her türlü ayrıcalık vaat etmek de bir cinsel taciz türü sayılır.

E. Uygun Karşılanmayan Durumlar:

Çalışanların (öğretim üyeleri, asistanlar, idari personel), üzerlerinde akademik veya kariyer belirleyici otoriteye sahip oldukları öğrencilerle (akademik veya bireysel danışmanlık yaptıkları öğrenciler gibi) ve sınıflarındaki öğrencilerle romantik ve/veya cinsel ilişkiye girmesi, rızaya dayalı bile olsa, uygunsuzdur. Bu kural idari çalışanlar arasındaki benzer ilişkilerde de geçerlidir.

Hiyerarşik ilişki içindeki bireyler açısından duygusal, romantik, cinsel ilişkinin uygun görülmemesinin sebebi eşitsiz güç ilişkisinde duygusal, romantik, cinsel bir ilişki için tam ve özgür rızanın verilmesindeki güçlük, var olan otoritenin kötüye kullanılma olasılığının göz ardı edilmemesi gereğidir.

Uygun karşılanmayan durumların önlenmesindeki sorumluluk hiyerarşik güç ilişkisinde üst konumda olan bireye aittir. Bunun önlenmesi amacıyla üst konumda bulunan kişinin otorite ilişkisini karşı tarafın akademik veya mesleki yaşamına zarar vermeden sonlandırması (danışmanlığı devretme, amir değişikliği, sınıf değişikliği vs.) gerekmektedir.

III. Çalışma İlkeleri

A. Gizlilik İlkesi:

Ufuk Üniversitesi, cinsel taciz ve saldırı iddialarına ilişkin tüm aşamalarda başvuruda bulunan ve şikayet edilen bireylerin kişilik değerlerini koruyacak şekilde sürecin gizlilikle yürütülmesini teminat altına alır.

B. Gönüllülük İlkesi:

Cinsel tacize veya saldırıya uğradığını düşünen üniversite mensubu kişiler, güvendikleri biriyle temasa geçmeleri yönünde teşvik edilirler. Bu kişiler üniversite içi ve dışı olmak üzere tüm destek mekanizmaları, şikâyet yolları, tacizin veya saldırının tespit edilmesi halinde uygulanacak işlemler konusunda bilgilendirilirler.

Mevcut hukuksal yollardan veya destek mekanizmalardan herhangi birine başvurmak isteyip istemediğine mağdur olan kişi karar verir. Başvuruda ve sürecin ilerlemesinde gönüllülük esastır. Şikayetçi tarafı bilgilendirmeden hiçbir işlem yürütülmez.

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi

Nitelikli cinsel saldırı (vücuda organ ve sair cisim sokularak cinsel saldırının gerçekleşmesi) ve mağdurun 18 yaşından küçük olduğu cinsel istismar suçları kamu adına resen soruşturma ve kovuşturma konusu olduğu için TCK 279 gereği kamu görevlisi sıfatıyla bunu öğrenen kişilerin suçu yetkili makamlara bildirme zorunluluğu vardır. Bu zorunluluk başvurana, kendisi olayı anlatmadan önce hatırlatılarak onun iradesi doğrultusunda destek alabilmesine olanak tanınır.

C. Etkili Soruşturma ve Kovuşturma İlkesi:

Cinsel taciz veya saldırı nedeniyle şikayette bulunulması halinde şiddetle mücadele ve bireylerin beden ve ruh bütünlüğünün korunabilmesi konusunda üniversiteye düşen yükümlülüklerden biri hem esas hem usul yönünden soruşturmayı etkili biçimde yürütmek ve faillerin cezasızlıktan yararlanmasının önüne geçmektir.

Bu doğrultuda,

- a. Öğrenci soruşturmalarında Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği madde 13 hükmüne göre cinsel taciz ve saldırı halinde eylemlerin disiplin soruşturmasında yetkili amirler tarafından öğrenilmesinden itibaren 3 aylık, her halde eylemin işlenmesinden itibaren 2 yıllık zamanaşımı süresine ve soruşturmanın tamamlanması için öngörülen en çok 15 günlük süreye dikkat edilir, bu süreler geçmeden soruşturmanın tamamlanması sağlanır.
- b. Akademik personel soruşturmalarında Yükseköğretim Kanunu madde 53/C hükmüne göre cinsel taciz ve saldırı halinde eylemlerin disiplin soruşturmasında yetkili amirler tarafından öğrenilmesinden itibaren 6 aylık, her halde eylemin işlenmesinden itibaren 2 yıllık zamanaşımı süresine ve soruşturmanın tamamlanması için öngörülen kural olarak en çok 2 aylık süreye dikkat edilir, bu süreler geçmeden soruşturmanın tamamlanması sağlanır.
- c. Ceza soruşturması ve kovuşturması yönünden, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete tabi suçlarda mağdurun fiili ve faili öğrenmesinden itibaren 6 aylık süre içinde şikayette bulunması gerekmektedir. Bu süre geçtikten sonra şikayet hakkı düştüğü için Birime başvuran kişilere bu konuda bilgilendirmede bulunulur.

D. Tarafsızlık İlkesi:

Aleyhinde şikayette bulunulan kişiyle özel yakınlığı bulunan kişiler cinsel taciz veya saldırıya ilişkin iddialara ilişkin yürütülen süreçte raportörlük, soruşturmacı, disiplin kurulu üyeliği vs. dahil olmak üzere hiçbir görevde yer alamaz. Birim Kurulu üyelerinden birinin böyle bir yakınlığı olması halinde konuyla ilgili toplantıya katılamaz ve oy kullanamaz.

E. İkincil Örselenmenin Önüne Geçilmesi İlkesi:

Cinsel taciz ve saldırı olaylarında bu eylemlere uğrayan kişiler açısından olayın travmatik etkiler yaratabildiği daima göz önünde bulundurularak, tüm süreçlerin bu eylemleri takip eden şekilde, bunlarla ilgili şikayet yoluna başvurduğu için ikincil olarak uğrayabileceği zararların önüne geçecek şekilde işletilmesi esastır.

Bu doğrultuda,

- a. Mağdur beyanının tekrar tekrar ayrıntılarıyla dinlenilmesinin önüne geçilir. Bu amaçla tek kapı esasıyla tüm üniversite bünyesinde gerçekleşen cinsel taciz, saldırı ve istismar vakalarında

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi

öncelikle Ufuk Üniversitesi Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi Koordinatörlüğüne başvuru yapılması konusunda başvuran teşvik edilir.

- b. Mağdur beyanının cinsiyet temelli şiddet, cinsel taciz konularında bilgi, deneyimi olan kişiler arasından belirlenecek bir soruşturmacı tarafından titizlik gösterilerek alınmasına özen gösterilir. Bu amaçla Ufuk Üniversitesi Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi Kurulu tarafından düzenlenen rapor ve tarafsızlık, liyakat esasları gözetilerek belirlenen soruşturmacı adayı veya adayları Rektörlüğe bildirilir, Rektörlük uygun gördüğü takdirde raporu ve soruşturmacıyı veya soruşturma komisyonunu atamak üzere disiplin soruşturması açmaya yetkili amirliğe ivedilikle bildirir.
- c. Mağdur beyanı alınırken ve sürecin diğer aşamalarında mağdur suçlayıcı tavır, ima ve diğer davranışlardan kaçınılır. Bu amaçla toplumsal cinsiyet ve cinsiyet temelli şiddetin özellikleri hakkında tüm üniversite düzeyinde eğitimler düzenlenir, özellikle disiplin soruşturması açmaya yetkili amirler tarafından soruşturmacı olarak görevlendirilecek kişilerin bu eğitimi almış olmasına azami dikkat gösterilir.
- d. Mağdurun faille aynı mekanı paylaşmak zorunda kalmasına neden olan eğitim veya çalışma koşulları gözden geçirilerek mağduru güçlendirme odaklı önlemler alınır.

F. Beyan ve Belgeler:

Cinsel taciz veya saldırıya ilişkin açık, doğrudan, somut kanıtların bulunmadığı durumlarda dahi mağdurun beyanı temeldir. Mağdur beyanı, taciz eyleminin niteliğine, olayın bağlamına ve ilgili kişilere ilişkin bütüncül bir akıl yürütme ile olayın oluş biçimini öğrenme ilkesi çerçevesinde anlaşılmaya gayret edilir. Mağdur olduğunu düşünen kişiler olayın taciz olup olmadığından veya ispatlayabileceğinden emin olmasa dahi başvurma ve danışma konusunda teşvik edilir.

Disiplin ve ceza soruşturması ve kovuşturmasında delil yetersizliği halinde ortaya çıkan şüpheden şikayet edilen/ sanık yararlanır ilkesi sebebiyle delil olarak kullanılacak farklı türde materyallerin (görsel ve işitsel kayıtlar, tanık ifadeleri vb.) toplanması ve saklanması konusunda uyarı ve tavsiyede bulunulur.

G. Kasıtlı Yanlış Beyanlar:

Kurula başvuru sonrasında açılan soruşturma sürecinde şikayette bulunan kişinin kasıtlı olarak yalan söylediğinin ve yanlış beyanlarda bulunduğunun hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesin olarak anlaşıldığı durumlarda disiplin yaptırımını uygulanacaktır.

H. Başvuran Haklarının Korunması:

- a. Kurul, Başvuranın anlattığı, sunduğu tüm bilgi ve belgelerin gizliliğini korumakla yükümlüdür.
- b. Kurul, cinsel taciz veya saldırı mağduru olan kişiye psikolojik ve hukuksal destek sağlamakla, üniversite olanakları dahilinde değil ise uygun birimlere yönlendirmekle yükümlüdür.
- c. Kurul, başvuranın şikayeti veya tanıkların tanıklık beyanı nedeniyle oluşabilecek her tür misillemeye karşı gerekli önlemleri alır.
- d. Kurul, başvuranı haberdar etmeksizin ve onayını almaksızın hiçbir işlemi başlatmaz ve yürütmez.